

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

ČÍSLO 9.

ROČNÍK IV.

Přípravka pro Válečnou školu.

Štábní kapitán gštbu Josef Churavý:

Řešení námětu čis. 61.

Dříve, než začneme odpovídati na jednotlivé otázky, připojené k námětu, provedme povšechný taktický rozbor dané úlohy, postupující od nejdůležitějších prvků k méně důležitým a vyplňující postupně první hrubý náčrt řešení novými, dalšími podrobnostmi, až nám vystoupí jasný obraz celé operace, z něhož pak snadno odvodíme odpovědi na předložené otázky.

a) Úkol divise jest vyjádřen obranou přístupů k Rožďalovicům na čáře Chotěšice—Pšoveský les, se zvýšeným úsilím v severním podúseku, v prostoru Pšoveského lesa a výšiny 281. Proto musí býti divisní dělostřelectvo organisováno a umístěno tak, aby mohlo stříleti před celou frontu divise, při tom však aby mohlo vyvinouti největší hustotu palby v severním podúseku. Tento požadavek neznamená ovšem, že většina dělostřelectva musí býti v severním podúseku divise; dělostřelectvo může býti umístěno v mezích donosnosti kdekoliv, jen když jest zajištěno řádné řízení palby, t. j. jsou-li po ruce pozorovatelný s dobrým výhledem do žádoucího postřelovaného prostoru, a je-li zajištěna možnost bezpečného spojení mezi pozorovatelnami a palebnými posicemi baterií. Na tyto podmínky má rozhodující vliv terén.

Otázku výhledu můžeme přibližně řešiti na mapě, ať již úvahou a jednoduchým výpočtem, či zhotovením několika profilů terénu.

Otázka spojení závisí však na mnohých veličinách, jichž nám mapa nedá (na př. na hotových již zákopech a příkopech nebo na vhodnosti půdy pro kladení zakopaných telefonních linek, atd.); všeobecně však možno říci, že bezpečnost spojení jest tím větší, čím kratší jest spojovací linka, a z toho pak vyplývá výhoda co největší blízkosti palebné posice k pozorovatelně.

Z požadavku největší hustoty palby v severním podúseku vyplývá tedy způsob učlenění dělostřelectva do šířky: seskupení dělostřelectva co možná nejbliže k pozorovatelnám s výhledem do severního podúseku.

Zároveň však vyplývá z onoho požadavku způsob taktického seskupení dělostřelectva, čili organisace velení: seskupení nejúčinnějších a nejmohutnějších prostředků dělostřelectva ve prospěch jednotky, která obsadila severní podúsek. Řešení otázky účinnosti jednotlivých druhů dělostřelectva jest však podmíněno rovněž terénem, který budeme studovati později.

Z daného úkolu vyplývají však ještě jiné prvky řešení. Nejvíce dopředu posunutý prvek divise, smíšený výzvědný oddíl, má úkol

zdržovati postup nepřítele na ose V. Kozojedy—Slavotice. Pro tento úkol bude potřebovati podporu dělostřelectva, alespoň dvou, nebo tři baterií, které musí tedy býti umístěny dostatečně vpředu. Další složky divise, přední stráže, mají na severu i na jihu úkol pozorovati nepřítele, k jehož splnění nebudou potřebovati pomoci dělostřelectva. Uprostřed však, právě proti slavostickému sedlu, má jedna rota s dvěma kulomety za úkol klásti odpor nepříтели, a proto bude potřebovati podpory dělostřelectva; jeho sílu můžeme odhadnouti asi na 2—3 baterie proti čelnímu útoku, a alespoň 2 baterie pro ochranu boků. Dále následuje přední pásmo hlavní posice, jež musí býti hájeno veškerým dělostřelectvem, a konečně ono pásmo této posice, kde jsou prapory brigádních záloh a prapor II. sledu 2. p. pluku; toto pásmo i se svými zadními východy musí býti hájeno většinou — alespoň $\frac{2}{3}$ dělostřelectva, neboť útok nepřítele na toto pásmo bude se díti právě v kritickém okamžiku, kdy odpor pásma, hustě obsazeného a co nejlépe vybudovaného, bude zlomen.

Z uvedených požadavků plyne způsob učlenění dělostřelectva do hloubky:

1. veškeré dělostřelectvo musí býti s to střeliti na nejúčinnější vzdálenost před hlavní posicí;

2. alespoň $\frac{2}{3}$ dělostřelectva musí býti tak daleko vzadu, aby mohly bez změny posice postřelovati zadní pásmo i zadní východy z hlavní posice.

3. 4—5 baterií musí býti s to podporovati a chrániti boj předních stráží o les u Židovic;

4. 2—3 baterie musí moci podporovati zdržovací boj divisního výzvědného oddílu, pokud možno již od přechodů přes Cidlinu.

Tak již studium úkolu dalo nám povšechnou kostru uskupení a umístění dělostřelectva. Studium terénu dá našim úvahám ráz mnohem větší určitosti.

b) Terén v obranném úseku divise jest pahorkatina celkem odkrytá, svažující se všeobecně od východu k západu a od severu k jihu. Páteří této pahorkatiny jest podkova zalesněných hřbetů, nejvyšší v oblouku (Pšoveský les a Hollberg) a na východním konci (revíry žlunický a voasecký), kdežto západní konec (u Chotěšic) vystupuje jen málo nad své okolí. Z toho můžeme souditi, že nejlepší pozorovatelný, mající výhled do celého pásma divise, jsou v severní části úseku divise. Skutečně také se hřbetu od jižních svahů pšoveského lesa přes kotu 281 až k Cholenicím můžeme přehlédnouti asi $\frac{3}{4}$ pásma divise a proto bude tu umístěno množství pozorovatelů. Avšak pro nejsevernější čtvrtinu — východní okraje pšoveského lesa, tedy nejdůležitější úsek divise — nenalzáme pozorovatele tak snadno. Budou nesporně na okrajích lesa, ale to by byly v první linii, a tedy příliš exponované, příliš rušené nepřátelskou palbou, a při přípravě nepřátelského útoku byly by automaticky neutralisovány již střelbou na naše přední opevnění. Bude tedy nezbytně nutno upravit pozorovatelný uvnitř lesa na hřbetě mezi kotami 303 a 291, což bude vyžadovati podrobného průzkumu na místě. Vzhledem k tomu, že v obraně zpravidla disponujeme jistým časem k úpravě terénu, předpokládejme, že byly vybudovány tři oddílové pozorovatelný, a to na výšině 291, u r v nápisu Pšoveser W., a na výšině 303.

Proberme nyní pozorovatelný v jižní části úseku divise. Uprostřed zmíněné již podkovy zalesněných hřbetů zvedá se výšina běcharská, kterou probíhá přední pásmo hlavní posice. Pozorova-

telny na této výšince mají výborný výhled do jižního podúseku a celkem dobrý i do části severního podúseku, na západní okraje lesa na Hollbergu, až téměř k cípu asi 3 km na sever od Slavostic. Jen přímo před sebou mají výšinu židovického lesa, která skýtá kromě zlepšených výhledů běcharských i výhled do slavostického sedla až k Vel. Kozojedům. Tato výšina však leží v pásmu předních stráží a bude hájena jen jednou pěší rotou s dvěma kulomety; proto se hodí jen za pozorovatelnou pomocnou, spojenou s pozorovatelnou běcharskou. Dále k jihu, na vysočině kot 235 a 229 (na sever od Chotěšic), bude rovněž možno umístiti několik pozorovatelů výlučně pro jižní podúsek, neboť jejich výhled jest omezen výšinou běcharskou a výšinami na sever i na jih od Židovic. Za to však budou tyto pozorovatelné pravděpodobně dosti klidné a kdyby se nepříteli podařilo prolomit naši frontu u Vršce, nebo u V. Běchar, budou zvláště cenné pro svoji možnost řízení palby do boku útočníka.

Všimněme si ještě vysunutých pozorovatelů, jež budeme potřebovat v době, kdy nepřítel překročí Cidlinu a jest zdržován jen částicemi jezdecka a divisním výzvědným oddílem a bude se přibližovati k našim předním strážím. Těchto pozorovatelů jest mnoho, můžeme si tedy vybrati ty nejlepší. V úvahu přicházejí hlavně tyto tři: na vých. svahu koty 321 (asi 1.5 km k j. z. od Česova), na kostele ve Vel. Kozojedech a na svahu koty 305 za kouty u Žlunic. Ze všech tří jest dobrý výhled až na Cidlinu. První jest kryta předními strážemi a pro malou vzdálenost (2 km) od pozorovatelné 303 může mít dobré telefonické spojení. Druhá jest kryta ustupujícím výzv. oddílem; spojení její s pozorovatelnou 261 u Židovic bylo by možné prostřednictvím všech pojitků výzv. oddílů, zvláště optické spojení bylo by tu velice snadné. Třetí jest poněkud dále vzadu, což jest výhodné, není také tak exponovaná, jako pozorovatelná na kostelní věži, od pozorovatelné 261 jest pak vzdálena asi 2.5 km; jest tu snadné spojení telefonické i optické průsekem od 305 s mezistanicí někde u koty 257. Zda budou obsazeny všechny tři pozorovatelné, či jen dvě z nich, a které, to by ukázal detailní průzkum na místě.

Prohlédněme si nyní terén se stanoviska palebných postavení. Se zřetelem k výše popsaným vlastnostem terénu můžeme na první pohled říci, že severní část pásma divise bude mnohem bohatší na palebná postavení, než jižní část, neboť západní konec podkovy vystupuje jen zcela nepatrně nad své okolí. Kromě údolí potoka, protékajícího Kopidlou, nemáme však žádných určitých pásem posic: ve své pahorkatině můžeme najíti — zvláště v severní části — mnoho zakrytých postavení porůznu v terénu rozptýlených. O jejich výběru budou rozhodovati úvahy o situaci vlastní i nepřátelské. Jediné můžeme říci, že posice pro hrubé dělostřelectvo budou nejvýhodnější podél silnic z Kopidlny k jihu a k jihozápadu, pro nesnadnou pohyblivost těchto děl mimo dobré cesty.

Všimněme si ještě, že údolí v severní části úseku divise probíhají většinou příčně, t. j. rovnoběžně s frontou a proto budou tu nejúčinnější houfnice, kdežto v jižní části jsou údolí podélná, připouštějící užití kanonů.

c) Situace vlastní i nepřátelská má podstatný vliv na organizační velení, čili na rozdělení a uskupení našich prostředků, a to pak má vliv na definitivní umístění dělostřelectva v terénu. Nejdůležitějším prvkem vlastní situace jest způsob obsazení hlavní posice pěchotou. Úsek divise, široký 9 km, jest rozdělen na dva podúseky:

severní, o šířce 4 km, obsazený dvěma pluky po dvou praporech v prvním sledu, a jižní, široký 5 km, obsazený také dvěma pluky po dvou praporech v prvním sledu. Pro přímou podporu těchto osmi praporů máme 6 oddílů lehkého dělostřelectva, a v námětu bylo již řečeno, že tyto oddíly budou rozděleny po třech pro každý podúsek. Podle úvah o úkolu (nejmohutnější prostředky pro severní podúsek) a o terénu (na severu houfnice, na jihu kanony) přidělíme pro severní brigádu organický divisní lehký děl. pluk (výhoda zachování organických svazků), o jednom oddílu 8 cm kanonů a dvou oddílech 10 cm houfnic, a pro jižní brigádu horský děl. oddíl 7.5 cm kanonů a dva posilové oddíly 8 cm kanonů. Velitelem severní skupiny přímé podpory bude velitel děl. pl. 11, který má již svůj personál i všechny potřebné prostředky, zvláště pojítka. Velitelem jižní skupiny musí být určen jeden z velitelů oddílů, nejlépe velitel hor. děl. odd. 261, neboť má nejvíce personálu a prostředků (asi jako vel. leh. děl. pl.), které bude nucen rozdělit, neboť bude musit improvizovat nové velitelství oddílu, když dosavadní velitelství stane se skupinovým velitelstvím. To jest zřejmá nevýhoda, ukazující na to, že jest dobře s posilovými prostředky dáti divisi i nějaké velitelství (na př. plukovní).

Podrobné přidělení dělostřelectva přímé podpory by mohlo být asi toto:

— pro severní prapor 1. p. pl. oddíl 8 cm houfnic (příčné údolí k Labouni a Žitětínu);

— pro jižní prapor 1. p. pl. oddíl 10 cm houfnic (příčné údolí mezi Hollbg. a Pšoveským lesem);

— pro oba prapory 2. p. pl. oddíl 10 cm houf. (příčná údolí na západ a východ od Vršce).

Důvody: pro 1. p. pl. dva oddíly, protože úsek pšoveského lesa jest nejnebezpečnější pro malou vzdálenost Hollberského lesa a proto možnost skrytého přiblížení nepříteli; v úseku 2. p. pl. terén otevřený a proto možná součinnost sousedních dělostřeleckých skupin;

— pro sev. prapor 3. p. pl. oddíl 8 cm kanonů (činnost do slavostického sedla);

— pro již. prapor 3. p. pl. oddíl hor. kanonů (příčná údolí M. Běchary a Chroustov);

— pro oba prapory 4. p. pl. oddíl 8 cm kanonů (podélné údolí Chotěšice—Dubečno—Dvořiště).

Důvody: pro 3. p. pl. přidělují se 2 oddíly, aby bylo možno jeden z nich event. vzít pro činnost v úseku severní brigády; také blízkost židovického lesa k hlavní posici, jakož i nutnost hájití tohoto lesa jsou důvody pro toto přidělení.

Skupina společné činnosti obsahuje organický hrubý děl. pluk divisní, zesílený 1 oddílem 15 cm houfnic (hrub.). Úkoly této skupiny mohou být:

1. rušivá palba na přechody přes Cidlinu a vesnice, sloužící za shromážděště nepřátelských vojsk (hrubé kanony s donosností 12 km);

2. palba proti nepřátelským bateriím, rozmístěným až do čáry Česov, V. Kozojedy, Žlunice, Sekeřice (divisní hrubé houfnice s donosností 8 km, posilové hrubé houfnice s donosností 12 km);

3. zesílení činnosti leh. dělostřelectva na Slavostice a okolí a

4. zesílení činnosti dělostřelectva přímé podpory podle potřeby, zvláště však v severním podúseku (veškeré hrubé dělostřelectvo). Se zřetelem k těmto úkolům musí obsaditi pozorovatelny co možná s největším výhledem, t. j. 303 (v Pšoveském lese), 281 (u Cholenic) a 255 (Běcharská výšina). Posice tohoto dělostřelectva musí býti voleny tak, aby při útoku nebylo nutno je příliš brzy měniti, ale rozhodně tak, aby se zřením k donosností bylo možno úkoly vyplniti.

Ze situace nepřátelské nutno si všimnouti postavení nepřítel v daném okamžiku, a pak nutno učiniti několik předpokladů o jeho další činnosti, aby bylo možno studovati způsob, jak této jeho činnosti co nejvíce překážeti.

Večer dne 10. května nepřítel dosáhl Cidlíny mezi Jičnem a Vys. Veselím. Bude se jistě snažiti ji překročiti a postoupiti tak daleko, aby mohl útočiti na naši hlavní posici. Údolí Cidlíny jest dosti močálovité, což sice nebude vaditi přechodu menších částic pěchoty, jistě to však bude na závadu přechodu vozů a zvláště dělostřelectva, které bude vázáno na dobré silniční přechody. Takové přechody jsou zvláště u Vys. Veselí, pak u Chotelic a Smidary, a kromě toho jsou ještě druhořadé přechody u Lhoty Veselské a u Hrobičan. Můžeme je rozdělit ve tři skupiny:

1. Veselí Vys. a Lhota Veselská,
2. Hrobičany a Chotelice,
3. Smidary.

Nemáme zpráv o tom, že jest nepřítel ve Smidarech, ale bude-li střeleno na Veselí, bude se jistě snažiti je obejítí buď přes Chotelice, nebo přes Smidary. Nepříjemné jest to, že přechody u Smidary jsou proti pozorování ze Žlunického revíru zakryty výšinami u Vynár. Bude tedy možno střeliti na ně buď s kontrolou palby s letounu, nebo systematickou, občasnou palbou nazdařbůh, nebo konečně vzdáti se střelby na Smidary vůbec, a vyčkati, až se nepřítel objeví u Vynár a Janovic. Střelbu na každou skupinu přechodů svěříme jedné baterii, která obsadí v předu posici v pásmu předních stráží; když se nepřítel přiblíží k čáře Kozojedy—Žlunice—Sekeřice, odjedou tyto baterie na svá definitivní postavení za hlavní posici. Mohou to býti baterie:

1. 8 cm kanonů na j. v. od Pšovse (může zůstatí stále na této posici),

2. 8 cm kanonů u koty 251 na jih od Slavostic (změní pak postavení na západ od Budičovse),

3. hrubých kanonů u lesíka na záp. od Židovic pro střelbu na Smidary; upustí-li se od střelby na Smidary, nebude tato baterie posunuta dopředu; definitivní postavení Budičovse.

Celkové rozmístění dělostřelectva, jeho pozorovatelny, M. V. a spojení ukazuje příložená průsvítka. O spojení dělostřelectva s pěchotou nutno říci ještě několik slov. Velitelé skupin přímé podpory budou míti stanoviště velitelství a pozorovatelny společně s veliteli příslušných pěších brigád, čímž bude docíleno jejich vzájemného spojení. Velitelé oddílů přímé podpory budou na svých pozorovatelkách, a u příslušných velitelů pěchoty budou míti své styčné oddíly. U 1. a 2. p. pl. budou styčné oddíly u velitelů praporů, u 2. a 4. p. pl. u velitelů pluků; k velitelům 1. a 3. p. pl. vyšle každý z obou

oddílů důstojníka jako spojku. Spojení těchto důstojníků s jejich veliteli oddílů může se státi nejlépe prostřednictvím styčných oddílů u velitelů praporů, aby tak velitelé oddílů dostávali pokyny co možná jednotné, a velitelé praporů aby byli určitě informováni o všech pokynech velitele p. pluku dělostřelectvu.

Zmíněná průsvítka a úvahy výše uvedené jsou odpovědí na i. otázku.

Odpověď na 2. otázku byla již částečně probrána ve všeobecných úvahách. Pohyby výzvědného oddílu budou pozorovány z pozorovatelů vpředu a palba bude řízena na nejdůležitější cíle, které se ukáží, podle přímého pozorování. Jak by však byla řízena v noci, nebo za mlhy? Jest nutno připravití plán palby na různá místa v terénu, počínajíc přechody přes Čidlinu. Tato místa byla by označena čísly, a výzvědný oddíl odevzdával by radiotelegraficky žádost o střelbu na místo číslo...; palba by se pak prováděla podle mapy, neboť, nešlo by v tom případě o palbu na přesný cíl, nýbrž o zabraňovací palbu na určité pásmo, na př. vesnici. Jakmile výzvědný oddíl ustoupí za čáru V. Kozojedy—Žlunice, ustoupí baterie vpředu do svých definitivních posic a střelbu na nepřítele budou prováděti baterie z hlavní posice. Střelba bude zahájena buď podle přímého pozorování velitelů baterií, nebo na radiovou žádost výzvědného oddílu.

Rovněž odpověď na 3. otázku byla připravena všeobecným rozborem. Velitel divise určí, kolik baterií se má účastniti střelby na nepřítele, přibližujícího se k posicím předních stráží. Všeobecně to bude asi jedna baterie z každého oddílu, která bude prováděti palbu na cíle, které se ukážou na bitevním poli, a také na různá, předem určená místa, příhodná k shromažďování nepřítele, buď podle přímého pozorování dělostřeleckých velitelů, nebo na žádost pěchoty. Jen obrana židovického lesa bude vyžadovati zasazení větších sil, t. j. asi celého 8 cm oddílu pro vytvoření přehradné palby před frontou a alespoň 1 baterie z obou sousedních oddílů pro ochranu boků. Tato palba bude předem připravena tak, aby mohla býti zahájena ihned na jednoduchý signál, ať telefonický, či raketou.

Otázka 4., podpora boje na hlavní posici, vyžaduje utvoření jakýchsi předpokladů o možném způsobu útoku nepřítele. Prvním předpokladem jest útok nepřítele na celé frontě divise. Na tomto předpokladu je založena celková obranná sestava dělostřelectva, jehož prostředky jsou zhuštěny na místech, na kterých by byl útok nejnebezpečnější, t. j. proti lesu na Hollbergu a proti lesu židovickému. V ostatních úsecích jest terén odkrytý a nepřátelské pohyby v něm mohou býti snadno pozorovány a rušeny. Útok nepřítele bude pravděpodobně předcházeti dělostřelecká příprava. Odpovědí na ni bude naše protipříprava, při které lehké baterie budou stříleti na přední části nepřátelské pěchoty, aby jim způsobily ztráty, a hrubé baterie budou neutralisovati nepřátelské baterie, aby zmírnily účinky nepřátelské přípravy na naši pěchotu. Kdyby však nebyl znám dostatečný počet postavení nepřátelských baterií, aby zaměstnal naše hrubé dělostřelectvo, budou prováděti tu nezaměstnané baterie svůj eventuelní úkol — zesílení činnosti lehkého dělostřelectva na předem vybrané místo, zvláště okraje vesnic a lesů —, který opustí ihned, jakmile bude ohlášena nová nepřátelská baterie, na kterou pak budou stříleti. V okamžiku, kdy nepřátelská pěchota vyrazí k útoku, což bude oznámeno naší pěchotou raketami a hned potom telefonicky

styčnými oddíly, zahájí veškeré dělostřelectvo přehradnou palbu na místa předem určená před přední čarou naší hlavní posice. Jen několik málo hrubých baterií, zvláště kanonových, může být určeno k udržování neutralisace nepřátelského dělostřelectva, čímž umožníme vlastní pěchotě volněji disponovati jejími obrannými prostředky. Vnikne-li nepřítel do naší posice, bude přeložena přehradná palba na tuto posici výlučně jen na přání pěchoty, neboť dělostřelectvo nesmí tím rušiti její eventuální protiútoky.

Podobně by se postupovalo při útoku na určitý podúsek. Podle plánu předem připraveného byly by zesíleny prostředky skupiny přímé podpory onoho podúseku částí prostředků sousední skupiny a mezi takto zesílené prostředky by byl rozdělen celý prostor podúseku. Jinak bude postup týž. Musí však býti učiněno opatření, aby celý mechanismus palby mohl býti ihned změněn, kdyby nepřítel od místního útoku přešel k útoku všeobecnému.

Otázka 5. jest otázka čistě technická. Její zodpovědění vyžaduje znalosti našeho materiálu, kterou možno získati jednak z různých dělostřeleckých předpisů, jednak stykem důstojníků všech zbraní s důstojníky dělostřelectva; tento styk je nejvýše důležitý a třeba jej co nejvíce doporučiti.

Ze zápisníku.

Rozloučení generála de Saint-Mars.

Louče se s vámi, děkuji vám srdečně za vaši oddanost k vojenským povinnostem, za vaši pracovní horlivost a za vaše dokonalé city. Francie má právo býti hrdá na svou armádu, která zůstává věrna pěstění vojenských ctností. Uchovejte si i nadále své vznešené vojenské heslo „čest a vlast“.

Milujte a ctěte jedni druhé: vaše vzájemná láska, toť jednota, oheň, síla, toť živoucí a neodvislá vlast; vaše vzájemná úcta, toť velikost malých, toť nepřemožitelné povznešení všech složek armády, velitelů i vojinů, toť pravé tajemství důstojnosti každého z vás a vašeho šťastného společného života.

Co se mne týče, odnáším si nezapomenutelnou vzpomínku na francouzského vojáka, na tuto bytost inteligentní, jednoduchou a dobrou, která radostně dává své vlasti několik let svého mládí, která snáší strasti aniž si postěžuje, která se oddává se vznešeným sebezapřením a která umírá často neznáma, avšak zářící. Věnoval jsem francouzskému vojáku všechnu svou starostlivost a všechn svůj vřelý obdiv.

Umístění dělostř. 11. p. div. dne 10. května več.

